

نور و یوردی

نورک او مہاقلربک ناسر افطاری آیلر مجموعہ در

جلد : ۱ — ۲۱

شباط ۱۹۲۸
اون یدنجی سنہ

صافی : ۲ — ۱۹۶

انسانك ازلى وظيفهسى

محررى
مىسىمىل

بوكون ايچىنچى ياشادىغىز زمان ، كچمىش زمانلارلە
هيچ قىياس قبول ايتىمەككە درجەدە انسانى مراقبە
نفسە دعوت ايدىيور. حالك برطاقم احتياجلرى ، اويلە
معضل مسئلەلرى واركة ، زمان بونلرلە دائىمى برميارزە
وجدال حالندە بولنور ، وبونلر انسانلرى ، كرك
فردى اولەرق ، وكركمخلف نوعدن جاعتلر حالندە ،
تكرار تكرار كندى بىلكىرىنى تدقيق ومراقبە
سوق واجبار ايدىيورلر ؛ چونكە بتون فعللرك
وبتون اضطرابلرك ، بتون بىلكىلرك وبتون ضلائلرك
عزىمت نقطەسى ھې بونلكدىر. ايشتە فردلراولسون ،
جاعتلر اولسون ، زمانك جبروتضيق آلتندە ،
بىلكىرىنى دائىمادائىم صيق برتدقيق حادەسندىن
كچىرك ياردىمەلەدركة ، حياتك استقامت يولنى امتىلە ،
وبراق ، عيان اولەرق كورمكە يكانە مساعد اولان
اوحاكم وبوكسك تپەنى طوبىق امكانى بولەبىلرلر .
وبوكنىش واحاطەلر روىتى تامين ايدىن اواك وبوكسك
تپەنى چىقايلىك ايچون ، مراقبە نفسى ، فردى
(بن) ك دار چرچوبەسنە ، وجاعتلرك ىنە آرزوق
دار ومحدود ساحەسنە ، حتى بونلردىن داھا كنىش
ومحيط اولان وطن وقوميت مفھوملر ىنە حصرايتمەرك ،
بلكە بتون بشرىتى شامل حدودىز برساحەنى نقل
وتشمىل ايتك لازمدر .

انسان دىدىكمىز بوموجود نرەدن كليور ، ونرەنى
كيدىيور ، حياتك تعقيب ايدەجكى استقامت خطلرى
وھدفلى ھانكلىرىدر ، انسان دنيادە نە ايلە مكافدر ،
ازليت اوفى نە نە نخصيص وتعيين ايتىمىدر ؟ بر
طاقم سؤاللركە ، دوکوم نقطەلرى ھې اوحاكم
تپەدە طوبلانر .

آلمان فيلسوفلرندن فيختە بىزى اوتپەنى چىقاروب ،
اودو كوى بىزە چوزىيور . فيختە بوتون فېكر ايشندە
عملى - فعال حياتى دائىمادائىم وھمىتەلە كوزاوكندە طوتان
برمفكردر . دىنلەبىلرکە ، ماضىنك بىوكمە تفكرلرى
آراسندن ھىچ بىرسى ، فيختە قدر ، ادراك ايلە
عملەدە ، فېكر ايلە فعلەدە ، فلسفە ايلە حياتدە بويلە
درىن بروحدت آرامامىدر .

انسان نەدر ؟

دوغماتىكلرك ، ياخود بىكى تعبيرلرلە رە آليست
عنوانى آلتندە طوبلانان پوزىتيويست وناطورالىستلرك
تصور ايتىدكلرى كې ، طبيعتك نامتناهى صورت
وتجلىلرى آراسندە ، شو كوردىكمىز صايبىسز موجودات
ياخود (شى) لر آراسندە لاعلى التعيين برموجود ،
برشى مىدر ، يعنى انسان سادە جسمانى ، مادى
بروجودمىدر ، مجرد برموجودمىدرکە ، كندىسنە
بردە نصل اولدىنى بىلنەمەن روحى برعنصر علاوہ
ايدىلشدر ؟ وبوروحى عنصر ھىچ بروجھلە مستقل
وياراتىچى دكلدە ، بالعكس اوتەكىنك ، طبيعتك ،
مادى وجسمانىنك تحت حكمندەمىدر ؟ كندىسندن
برشى ويرىچى دكلدە ، ھې خارجدىن آليجى ،
خارجدىن قبول ايدىچىمىدر ؟ ياخود بوعلى بيان
طرزىنى براقوب داھا عمومى افادە ايدىرسەك ، انسان
بىوك طبيعتك ايچىندە آوارە برتانه مىدر ، واونك
الندە اسير و آلتىدر ؟ كندىسى مستقل ، حاكم ،
عامل ومؤثر دكلدە ، دىكر عناصرك الندە برىازىچە ،
مطبع ، متوكل ، منقاد برعنصر ، استقلالسىز ،
مراسىز ، ازادسىز برمادەمىدر ؟

فقط اشرف مخلوقات اسمنە استحقاق كسب
ايدىن انسانك كندىنە مخصوص برنوعى واردر ،
دىكر بتون موجودات آراسندە اوعقل وادراك
ملكەلرلە تمايز ايتىمىدر ؛ عجباً بتون بونلرە رغباً
انسان ىنە قانون طبيعتە ، وطبيعتك ايجابلر ىنە ،
نظاملر ىنە بلا قيد وشرط ، وكوركور ىنە تابەمىدر ،
طبيعتك بىوك وحدتى اوفى تماماً مص وبلىمى ايتىمىدر ؟
اوحالەدە بىز كندىمىزدە مستقل ومؤثر برقوۋ فعالەحسن
ايدەرسەك ، كندىمىزك حر اولدىغىمىزى ادعا
ايدەرسەك شعور ىمىز بىزى آلداتىيور دىك اولور ؛
اوحالەدە شعور دەبرخيال وبركولكە اولور ؛ اوحالەدە
بىز طبيعتك اوبىوك وحدتى ايچىندە انحلال ايتىمكە ،
أريىوب قايب اولفە ، ھىچ برنام ونشان كوسترمەمكە
محكوم اسيرلر دىمىكدىر ؟

ايشتە بويلە دوشونوركن ، شعور ىمىزك اك
درىنلردىن ، اك حر ىمىزدىن بىزە برخطاب ، براخطار
بوكسەلور ، وبىزە جبراً سىنى ايشىتىدىرييور .

بو خطاب اولاقا بیزدن چیقور ، و یوقارکی نظریه یی آلت اوست اییدیور ، قوتلی ، مؤثر و حاکم بر سلسله انسانه : « خاییر ، دییور ، سن طبیعتک انده بازیمچه دکلک ، سن باشقه سنک ارادتیه حرکت کله جک بی روح بر آلت دکلک ، سن حرشک ، کندی حرکات و سکناتکی ، کندی افعال و اعمالکی کندی تعیین ایده جکسک ، و بونی کندی دماغکله ، کندی تفکر کله یا جفسک ! »

حریت ! ایچمزدن ، بیلکمزک ، وجدانمزدک حریتدن یوکسه لن بوالهی سس ! فقط عجباً انسانده حریت وارمیدر ؟ ایشته بو عجباً ، بوشبیه بریلان کبی ایچمه زهرینی دوکیور .

شیمدی بوراده انسانه مراقبه نفس لازمدر ، و باطنی انقباه لازمدر . ایشته بو وجدانی عملیه درکه ، بزی ایمانزله قارشیی قارشیی کتیریر ، و بویان لاهوتی پارماغیله بزه حریتی و حریت افعالی کوستور . اوبزه دیرکه ، انسان بودنیاده حریتله مبشر ، و فعل و عمله مکلفدر ، اوبزه بونی دیر ، و اوکمزده برطاقم مقصدلر جانلاندیرر . اوزمان کوریرزکه ، حیاته بومقصدلره وصول لازمدر و بونلره وصول ایچون فعل و عمل لازمدر . بزی بویله انسانی مقصدلر ایچون حرکت و فعالیت کتیره نحرک بیلکی دکل ، ایماندر . چونکه هیچ بریلکی کالی تمثیل ایتمز ، بالعکس بیلکمزک هر آرتیشی دائماً ده یوکسکسک وجودینه دلیل اولور . اوت ، حقیقت یالکیز بیلکی ایله ، یالکیز علمله بولنه ماز ؛ چونکه بیلکمز آرتدجه آکلا بورزکه ، بزه هیچ برشی بیلمیورز ؛ یالکیز دوشونمکله ، مفکره مزی ایتمکله واصل اولدیغمز حقیقت دخی یا کاشدر ؛ چونکه بزه برتورلودوشوندیگمز کبی ، باشقه تورلوده دوشونه بیلیرز . حقیقت یالکیز وجداندن چیقار . بزاونی وجدانمزه آرامالی بز ، و ایمانمزدن چیقارملی بز . ایماندرکه ، بیلکی به قوت و قیمت ویرر ، و اولجه اونسز غفلت اولان شی ، سوکرادن اونکله قطعیت و قناعت مرتبه سته یوکسه لیر . ایمان بیلکی دکلدر ، بیلکی یی فعله قلب ایدن ارادتدر ، مرامک فعلی برقراریدر . آنجیق بویله لکلدرکه ، انسان ، طبیعت و ماهیتک بتون وحدت و کماله ، بتون وقایله تجلی ایدر . بتون تفکریمز ایمانله ، بو باطنی قوتله قائمدر . فکرک ایمانله تساندی ، وحدتیدرکه انسان دنیلن منظمه یی کماله ایصال ایدر . تفکر ، ایمان و اراده ! ایشته حقیقی انسان بو اوچ اصلی جوهردن وجود بولمش

بروحدت ، بر تکملدر . فقط ایمان بزدن حرکت ایستیور ، فعل و عمل ایستیور ؛ بزه دییورکه ، تفکر ، یالکیز بوش بر تصور ، موهوم بر خیال دکلدر ، و حیات غیر فعال بر موجودیت دکلدر ، عطالت ، محکومیت و اسارت دکلدر ؛ انسانک بودنیاده ازلی بروطفه سی واردر ، اوده اخلاقی فعالیتدر . ایشته بوفعل و عمل احتیاجیدرکه انسانده حقیقی دنیا شعورینی دوغورر . بزی بیلدیگمز ادراک ایستدیگمز ایچون فعل و حرکت کله بز ، بلکه دنیاده فعل و حرکتله مکلف اولدیگمز ایچون بیلیر و ادراک ایدررز . بتون ادراکک کوکی عملی ادراکدر . ماده مکله سن بودنیاه برایش کورمک ، فعال و فاعل اولق ایچون کونده ریلک - چونکه سکا بونی ایچکدن وجدانک سسی ، ایمانک قطعیتله سویلیور - اوحالده سکا بر مقصد لازمدر . بومقصد البته اخلاقی اولقله برابر ، بتون مقصدلرکده اک یوکسکی ، اک علویسی اولمیدر . عجباً سنک برانسان کامل صفتیه افعالک استهداف ایده جکی بو اک یوکسک مقصد نه اوله بیلیر ؟ مادی کوزیکک اوکنده موجود طوران شودنیادن دها مکمل ، دها ای بر دنیا ک وجوده کلکی ... ایمانک تقیینه ، اصریله بولدیگمکمل ، ای بر دنیا که ، سن اونک حسرتی چکوب طور ییورسک ، و اوسنک دائماً عکله و خیالکده یاشایور . البته بویالکیز واهی براملدن ، اوتوبی دیدکاری خیال خامدن فضله برشیدر . آنجیق بزم بوحسرت ، چکدیگمز - خاییر ، یالکیز خیالی و نظری اوله رق حسرتی چکدیگمز دکل ، بلکه مطلق اوله رق حصوانی طلب ایستدیگمز اودها مکمل ، دها ای ، و دها یوکسک دنیانک متوسط بر مرحله سنی تشکیل ایتمک اعتباریه درکه ، بشر نسلک بو کونکی وضعیتی برقیقی حائر اوله بیلیر - عکسی تقدیرده بونجه افرسا برشی اولوردی . بونی کورمک ایچون ، یالکیز ، انسانلرک بیوک برقتنک طبیعتله لایق قطع بوغاز لاشمق صورتیه کچیردیکی اودائمی مصارعه به برکوز آنجی کافیدر ، آمانسز بر مصارعه که ، بشرینی دائماً اسقات و احتیاجک اک خوف اوچور و ملینه یووار لامقده ، حتی حقیقی انسان اولسنه بیه مانع اولقده دز . فقط طبیعتله یاپیلان بومصارعه دن زیاده ، انسانلرک حریتی سوءاستعمال ایدرک ، و طبیعتدن دها غدار برصوانله ، کندی آرالرنده بر برلینه روا کوردکاری و تحریکات تجاوزده ، قانون نامی آلتند اچرا ایستکاری و وظله و استبداده کوز آتلیدر . شبهه یوقدرکه انسانک

اك بيوك دشمنی ینه انساندر . بشریتك چكدیكى
بوخیله لر تخطر ایدیلهجه ، مفكوره نك وایمانك بزدن
ایستدیكى اومكمل دنیا - اومكمل دنیاكه ، بوكونكى
فاندنیدن دوغاجقدر - خیالخانه مزده بتون علویتله ،
بتون كوزلكیله ارتسامه باشلار ، پرده پرده بولوطار
صیریلدجه ، اوزاقلرده برخیال كبی فرق ایدرزكه ،
بشریتك طبیعتله كیریشمش اولدینی حربك عواقبی
تدریجاً و یاواش یاواش بر آزدها شدتی قایب
ایدهجك ، تشکیلاتره ربط ایدیلن اومتلر قتالی
انسانلرك نفرت و استكراهیله قارشیشلار ،
كیشدجه بر درجه داها غیر ممكن اولهجق ،
اقوامك صلحجویانه اتحادی حربلری قالدیراجق ،
بوعمومی صلح و سلامت تشکیلاتنده ، هربردولنك
داخلنده اولدینی كبی ، نظام و قانون ، عدل وحقانیت
حکمران اولهجقدر .

ایشته یابدیغمز درونی مراقبه بزه بو حقیقی
كوستریور ، وزه اوكره تیوركه ، انسانك وظیفه
ازلیه سی بو حقیقتك تحقنه چالشمقدر . بونی بزدن
كندی وجدانغز كبی ، كندی ایمانغز كبی ، بتون
بشریتك وجدان و ایمان عامه سی ده ایستیور ، بوكا
بزی طبیعت سوفی و اجبار ایدیور ، و بونی بزه
الوهیت امر ایدیور . بشریت ، طبیعت ، الوهیت !
اوچ بیوك مفهومكه ، اونهای و محیط وحدتی ، او
نامتناهی كل اعظمی تمثیل ایدر و بونك درین معناسی
بزه عصرلرك حكیملری و فیلسوفلری تلقین و تفریر ایلر .
شیمدی فقط بوراده برطاقم یكى سؤاللر داها
وارد اولور :

تكملك ، كمالك بومرتبه سنه یوكسلد كدن صوكر
نه اولهجق ؟ اوزمان نوع بشر ایچون آرتق كوربيلهجك
هیچ برایش قالمیه جقمی ، یعنی بوندن صوكر
ترت ایدن وظیفه او كمال ایچنده ساده غیر فعال
وعاطل اولهرق قالمیدر ؟ هم برده عجباً انسانلرك
افعال و اعمالی ، حرکات و سکناتی او اك یوكسك
مقصده وصول ایچون دوغرو واسطه لرمیدر ؟ بالعكس
اكای اراده نك دائماً هدفی شاشیردینی تكرار تكرار
كورولیور ؟

ایشته شبهه نك دوغوردینی بتون بوسؤاللر
كوستریوركه ، بونی اراده یی مادی عالمده كی عمللردن
آیرمی لازمدر . بر طرفده بوبله محضی بر اراده
موجوددر ، و بو كندی كندینه مستقندر ،
یعنی ارضی عمللردن و موفقیتلردن تماماً آیریدر ؟

دیكر طرفده ایسه بوعمللر وارددر ، و بونلر مادی
عالم ایچنده درلر ، و اونك شرائطنه تابعدرلر . بوم
اراده م بونك هر ایکیسی ده احاطه ایدر ، و بوبيله لكه
بن عین زمانده ، تماماً بر بریتك ضدی ایکی عالمه منسوب
بولونورم ، بری كورینن ، ارضی عالمكه ، بونده
فعل و عمل ، اوته كی كورونمین ، مافوق الارض بر
عالمكه ، بونده مجرد و محضی اولارق ، یالكر اراده
حكمنی اجرا ایلر ، و موفقیتك بوراده بر اهییتی بوقدر .
ایشته بوايكنجی عالم ، عین زمانده ، انسان ایچون ،
ارضی حیاتك خارجنده كی صوك مقصدی تشكیل
ایدر ، و بوارضی حیاتغز بزی اومقصده ایصال ایدن
واسطه دن باشقه بر شی دكلدر . فقط نصل ممكن
اولورده ، بونی اراده ، محضی بر اراده حالنده
تأثیرینی كوستره بیلر ، و بوبيله مافوق الارض برعالمه
منسوبیت اكتساب ایده بیلر ؟ ایشته بونی ده یایان
ینه بیلکی ، معرفت دكل ، بلكه ایماندر . بوضورتله
دركه بزم بوارضی حیاتغز او مافوق الارضیه نسبتله
ایمان ایچنده بر حیاتدر ؟ اوت حتی بزاو ارضیدن
فراغت ایستدیکمز ، اوندن كف نفس ایستدیکمز نسبتده
مافوق الارضیه ، ابدیه اولان ایمان اواینر ، بزی
جانلاندیرر ، و هیجانه سوروكلدر .

فقط بن نصل تصور ایتمیمكه ، و ایده بیلیمكه ،
اراده نك ، محضی اولهرق ، یعنی صرف اراده حالنده
بر اهییتی اولسون ، و روحی برعالمده نتیجه لری
كورواسون ؟ بوده طبیعی ، اك مافوق الارضی ،
روحی عالم ، طبقی عالم مادی كبی ، طبیعت كبی ،
بروحدتی حائز اولور و برقانون ایله مقید و مربوط
بولنورسنه ، آنجق اوزمان ممكن اولور ؟ نته کیم
ایمانده بوفكری حاكمانه طلب و التزام ایتمكده در .
بوكا نظراً ، دیمك اولیوركه ، اساسده یالكر
بر اراده وارددر ، و بتون منفرد اراده لر ، و بومیانده
بم اراده م ، او اساس اراده نك فرعی شعاعلیدر ،
اوندن انشار ایدرلر ، تكرار اوكا منجذب و مجلوب
اولورلر ، تماماً اونك تحت حكمنده و اونك مشبوع
بولنورلر . بوبراراده ، بومافوق الارضی عالمك قانونی
مطلق صورتده كندی كندینه عین زمانده هم فعل ، هم
محصولدر ، و مطلق صورتده حذرر ، بذاته فعال و فاعلدر ،
ازلی ، ابدیدر ، لایتغیردر ، و اونك ایچنده ، و اونك واسطه
سیله صوكلی موجودیتلرك قانونی اراده لری ناقابل
اجتناب بر نتیجه در ؟ اورو حرك شيرازه سیدر ،
بر شیرازه كه ، هپسنی ، هر شیئی احاطه ایدر . ایشته
بوعالی (بر) له ، بونامتناهی اراده ایله هم آهنگ

قوتی دیر . اونک اجتهادنجہ (آله) و (اخلاق
نظام عالم) بروعین مفہومدر . بوتلقیدہ شیللہ رفیحتہ
ایلہ برابردر ، و بونی شوشعریلہ ترنم ایدر :
« بشری ارادہ سارصیلہ دہ ، بر آله وارد ...
یاشایان مقدس برارادہ .

فکر لک ال یوکسی کہ ، زمانک و مکانک فوقندہ ،
اک یوقارلزدہ طیران ایدر .
هرشی کرچہ ازلی برتحول ایچندہ بردوردائمدر ،
ساکن برروح فقط بوتحولدہ مستمر و برقراردر .

اولہرق اخلاق عمللردہ و فعللردہ بولمقی - انسانک
اک یوکسک وظیفہ ازلیہ سیدر .
بو بر و نامتناہی ارادہ یہ آله دہ دیرلر . بوتلقیہ
کورہ ، آله ، دنیا ، و انسانلر آیری دکل ، بلکه
بردرلر .

بوالوہیت تلقیسندہ ، فیحتہ ، اساس اعتباریلہ
اسپینوزا ایلہ ہم فکردر ؛ یالکز اسپینوزا ، واونکلہ
ہم لسان اولہرق کوتہ ، آلهی طبیعتلہ بر و مرادف
طوتارلر . فیحتہ ایسہ الوہیت مفہومنہ صوکسزارادہ .

